

Seria B.

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Seria B.

„SFĂTURI PENTRU GOSPODARI”

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D LUI PROF. UNIVERSITAR

I. SIMIONESCU

LAMURIREA CONSTITUȚIEI

DE

ARTUR GOROVEI

Seria B. CARTEA ROMANEASCĂ Nr. 30.

CĂTRE CITITORI

Singura publicație de popularizare a științei este biblioteca „Cunoștințe Folositoare“, ce apare săptămânal câte un număr sub conducerea *D-lui I. Simionescu*, profesor universitar și membru al Academiei Române.

„Cartea Românească“ dând la lumină această bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor, a umplut un mare gol în publicistica noastră atât de lipsită, până la apariția bibliotecii „Cunoștințe Folositoare“ de orice lucrări de popularizare a științei.

Fiecare din cele patru serii, în care apar „Cunoștințe Folositoare“ cuprind lucrări cu o anumită natură de cunoștințe, după cum se poate vedea din lista numerelor apărute:

Seria A. „Știința pentru toți“.

- No. 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu*, adică ce înfățișare avea omul în zorii vieții lui.
- „ 2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu*, adică obiceiurile de hrană, locuință, vânătoare ale aceluiaș strămos al tuturor.
- „ 3. Gezurile naturale de *I. Simionescu*, adică descrierea bogățiilor de apă fierdă care ne-a dăruit natura.
- „ 4. Abinele de *T. A. Bădărău*, sau minunata viața a harnicilor fapturi care strâng pentru noi ceară și miere din potirul fiecărei flori.
- „ 5. Diabetul, ingră ar a, gă biunea de *Dr. Căhănescu*: trei dintre bolile cele mai dese, dar cele mai nebăgate în seamă.
- „ 6. Raze vizibile și invizibile de *C. P. Gheorghiu*, sau puterea ce ne-o trimite soarele.
- „ 7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu*, ființele mici care nu lasă în pace viața omului, din care pricină trebuie să-le cunoaștem, ca să ne putem apăra de ele.
- „ 8. Furțile de *T. A. Bădărău*, sau despre tovarășele albinelor în harnicie, chibzuința și gospodărie.
- „ 9. Viața plantelor de *I. Simionescu*, din care se vede cât de trebuitor este să cunoaștem nevoile acestor ființe pe seama cărora trăim.
- „ 10 11. Pasteur de *C. Moțaș*, o privire generală asupra întregii activități a marelui om de știință.
- „ 12. Soarele și luna de *I. Simionescu*, o descriere a celor ce sunt și se petrece în soare și în lună.
- „ 13. Telefonla fără fir de *Tr. Lalescu*.
- „ 14. Porumbeli Mesageri de *V. Sadoveanu*.
- „ 15. Planeta Marte de *Ion Pașa*.
- „ 16. Bela Umer la Einstein de *General Sr. Panaitescu*

222161

LĂMURIREA CONSTITUȚIEI

DE

ARTUR GOROVEI

INTRODUCERE.

Temeiul tuturor legilor este **Constituția**.

Nici o lege nu se poate face, în care să se cuprindă dispozițiuni protivnice dispozițiunilor cuprinse în Constituție.

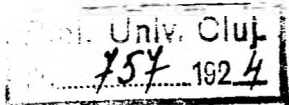
În alte țări au fost multe zvârcoliri și s'a vărsat mult sânge, până să se capete o Constituție, în care să se recunoască drepturile pe care le are fiecare om, și să îngrădească drepturile și puterile nemărginite, pe care le aveau cărmuitorii Statelor. Noi, însă, am căpătat Constituție și am modificat-o de mai multe ori, fără nici o greutate, și cu învoirea tuturor.

Încercări de a ni se da o Constituție s'au făcut și mai înainte, în cursul veacului trecut, dar cea întâi Constituție s'a pus în aplicare la 1 Iulie 1866, și s'a revizuit la 1879, și 1884, numai în privința unor anumite articole.

Adunările dela Iași, din 1917, au hotărît să se facă mai multe schimbări mari în Constituție, care s'au și votat de Adunarea Națională constituantă în ședințele dela 26 și 27 Martie 1923.

Constituția cea nouă s'a promulgat, și toată România întregită este supusă astăzi celor sta-tornicite prin această Constituție.

Cărticica aceasta cuprinde lămuriri, pe înțelesul tuturor, a celor ce se cuprind în Constituție.

DESPRE TERITORIUL ROMÂNIEI

În cele dintâi patru articole se vorbește despre pământul țării românești. România cuprinde un Stat al **neamului românesc**, măcar că în ea sunt destul de mulți locuitori de altă origină. Statul acesta este **unitar**, adică **național românesc**, și este **indivizibil**, adică nu se poate face vreo lege care să statornicească niște reguli deosebite pentru fiecare naționalitate, care intră în alcătuirea Statului român. Toate populațiunile de alt sânge: unguri, sași, ruși, poloni, turci, bulgari, nemți, etc., sunt socotiți ca cetățeni ai Statului român și supuși aceluiași legi ca și cetățenii de sânge românesc.

Pământul țării noastre este **nealienabil**, adică nu poate să fie schimbat de bună voie, sau vândut altui Stat, nici o părticică din el, și nu se pot aduce în țara populațiuni de alt sânge, pentru a li se da pământ, adică pentru a coloniza țara. Când ar fi nevoie de colonizare, s'ar putea aduce numai populațiuni de gintă latină, adică numai italieni, francezi, spanioli și portughezi.

Constituția hotărăște că România se împarte în județe și județele în comune. S'ar părea că se desființează plășile, dar tot art. 4 spune că „**subdiviziunile lor teritoriale**” se vor stabili prin legile de organizare administrativă. Prin urmare o lege ordinară va putea schimba în altfel împărțirea administrativă a țării.

Despre drepturile românilor.

Prin **români**, Constituția înțelege pe toți locuitorii țării cari se bucură de **drepturile politice**. Sunt **români prin naștere**, acei cari s'au născut din părinți români, atât în vechiul regat cât și în țările alipite în urma războiului, și alții, cari

nu sunt de sânge românesc, au devenit români prin împământenire, iar după războiu, prin recunoaşterea ca cetăteni români a locuitorilor din provinciile alipite. Prin urmare sunt cetăteni ai Statului român, nu numai locuitorii de sânge românesc, cari vorbesc româneşte şi cred în Isus Hristos, ci toţi acei cari au drepturi politice, fie de orice sânge, vorbind orice limbă şi închinându-se oricărui Dumnezeu.

Toţi românii se bucură de libertăţile arătate în art. 5.

Libertatea conştiinţei însemnează că oricine este liber să aibă orice fel de credinţă religioasă, şi să se închine în legea lui, câtă vreme nu aduce, prin aceasta, nici o atingere drepturilor altora şi nu vatămă nici o lege, după cum fiecare este liber să aibă orice credinţă politică. Dar şi aceste libertăţi sunt îngăduite numai întru cât prin exercitarea lor nu se atinge ordinea publică, bunile moravuri şi legile de organizare ale Statului. Şi pentru a fi mai bine lămurite chestiunile bisericeşti, Constituţia hotărăşte, prin art. 22, că biserica creştină ortodoxă şi cea greco-catolică, sunt biserici româneşti. Asta s'a făcut pentru că, în Ardeal, românii sunt împărţiţi în două credinţi bisericeşti: unii, adică ortodoxii, recunosc puterile capilor bisericii noastre, ca şi cei din vechiul regat, iar alţii recunosc drept cap al bisericii lor pe Papa dela Roma; dar pentru că şi aceştia din urmă sunt tot români de ai noştri, Constituţia recunoaşte drept biserică românească şi pe a lor. Dar pentru că românii ortodoxi sunt mai numeroşi, de aceea Constituţia, tot prin art. 22 hotărăşte că: **Biserica ortodoxă română fiind religia marei majorităţi a românilor, este biserică dominantă în Statul român, iar cea greco-catolică are întâetatea faţă de celelalte culte". Biserica dominantă însemnează că toate formele re-**

ligioase, în Stat, se îndeplinesc după ritul ortodox. Astfel, slujba religioasă la încoronarea regilor noștri trebuie să se facă de preoții ortodoxi, ei trebuie să săvârșască tainele botezului și ale cununiei prinților noștri, serviciile religioase oficiale trebuie să se facă după regulile ortodoxe, iar față cu celelalte biserici, greco-catolicii vin în întâiul rând, când ar fi vorba de oarecare formalități ceremonioase.

„Biserica ortodoxă română este și rămâne neatârnată de orice ehiarchie străină, păstrându-și însă unitatea cu Biserica ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor.

„În tot regatul României Biserica creștină ortodoxă va avea o organizație unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici și mireni”.

Chestiunile acestea vor fi regulate prin anumite legi care se vor alcătui de acuma înainte.

Libertatea învățământului. Fiecare este liber să învețe carte (art. 24), chiar în limba lui, dar este dator să învețe și limba românească, fiindcă după cum religia creștină ortodoxă este cea dominantă în țara noastră, tot așa și limba românească este limba oficială a Statului român (art. 126). Învățământul primar este obligator; cine vrea să învețe mai mult, nu-i împedit, dar nu-i nici obligat, iar Statul, județele și comunele sunt datoare, ca după puterile lor, să înlesnească învățătura elevilor lipsiți de mijloace, în toate gradele învățământului. Libertatea aceasta, însă, este și ea îngădită; liberă este orișicare naționalitate, care trăește în hotarele României, să-și facă școli pentru copiii ei, dar cu condiție ca să se supue legilor speciale, și în școlile lor să nu se învețe lucruri contrare bunelor moravuri și ordinii publice.

Libertatea presei. Articolele 25 și 26 regulează chestia aceasta. Suntem liberi, și Constituția ni garantează libertatea de a comunica și publică ideile și opiniunile noastre prin graiu, prin scris și prin gazete, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți, în cazurile determinate prin codul penal, care nici într'un caz nu va putea restrânge acest drept. Ca să garanteze aceste drepturi, Constituția hotărăște că nici o **lege excepțională** nu se va putea înființa în această materie. Oricine este liber să scoată o gazetă, în care să-și arate părerile și să-și spue păsurile; nu este nevoie de nici un fel de autorizațiune, din partea nici unei autorități, ca să scoți o gazetă, și nu se poate cere nici un fel de cautiune dela ziariști, scriitori, editori, tipografi și litografi. Nici o autoritate nu poate să deie avertismente gazetelor ca să nu scrie anumite lucruri; cenzura nu se mai poate înființa, și guvernul nu poate împiedica, prin vreo măsură preventivă, apariția vreunei publicații, vinderea sau împărțirea ei. Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.

Orice publicațiune periodică de orice natură va trebui să aibă un director răspunzător, iar în absența acestuia un redactor răspunzător.

Oricine scrie o carte, adică autorul, este răspunzător de cuprinsul scrierei sale; dacă o carte nu arată numele autorului, răspunde **editorul**, iar dacă nu-i nici editor, răspunzător este **patronul** tipografiei în care s'a tipărit. La publicațiunile periodice, răspunderea o au: întâi autorul, apoi directorul și la urmă redactorul, iar proprietarul publicațiunii este solidar răspunzător de plata despăgubirilor civile, cuvenite acelor care ar suferi vreo jignire prin aceste publicațiuni.

Libertatea presei este garantată numai întru cât nu se face un abuz. Abuzul se poate săvârși

călcând legile care garantează drepturile indivizilor din societate, sau legile care rânduesc bunele moravuri, ordinea publică și siguranța Statului. Asemenea abateri se numesc **delicte de presă**.

Delictul de presă se judecă de jurați, afară de cazurile aci statornicite, care se vor judeca de tribunalele ordinare, potrivit dreptului comun:

a) Delictele ce s'ar comite împotriva Soveranilor țării, Principelui Moștenitor, membrilor Familiei Regale și Dinastiei, Șefilor Statelor Străine și reprezentanților lor;

b) Indemnurile directe la omor și rebeliuni, în cazurile când nu au fost urmate de execuțiune;

c) Calomniile, înjuriile, difamațiile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricari ar fi, atinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală.

Când cineva este dat în judecată pentru delict de presă, nu poate să fie pus la închisoare preventivă.

Libertatea întrunirilor. Toți românii, de orice origină etnică, de orice limbă sau religie, au dreptul de a se aduna pașnici și fără arme, pentru a trata tot felul de chestiuni, fără să aibă trebuință de vreo încuviințare, din partea vreunei autorități (art. 28). Se înțelege, însă, că trebuie să fie respectate legile și regulamentele care cîrmuesc aceste întruniri, îngăduite chiar sub cerul liber, afară de piețele și drumurile publice.

Libertatea de asociație. Toți românii, fără nici o deosebire, sunt liberi să se asocieze pentru orice scop îngădit de legile țării. Se pot asocia pentru afaceri bănești, sau pentru scopuri culturale, observând însă legile. (art. 29)..

Libertățile și drepturile stabilite prin legi, sunt acele prevăzute în toate legile care ne cîrmuesc, precum este **codul civil**, care regulează raporturile dintre oameni, cu privire la persoana

și avutul lor; **codul comercial**, care statornicește regule privitoare la comercianți; **codul penal**, în care se hotărăsc pedepsele ce se cuvin aceloră cari se abat dela regulele pe care trebuie să le păzească orice om, însfârșit orice altă lege care, precum este în deobște, arată îndatoririle și drepturile pe care le avem fiecare în societate.

Temeiul tuturor acestor libertăți, pe care ni le garantează Constituția, este **libertatea individuală**, de care vorbește art. 11:

Libertatea individuală este garantată.

Nimeni nu poate fi urmărit sau perchezitionat, de cât în cazurile și după formele prevăzute în legi.

Nimeni nu poate fi deținut sau arestat, decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat, care trebuie să-i fie comunicat în momentul arestării sau cel mai târziu în 24 ore după reținere sau arestare.

În caz de vină vădită, deținerea sau arestarea se poate face imediat, iar mandatul se va emite în 24 ore și i se va comunica conform aliniatului precedent.

Nici o vizitare a domiciliului nu se poate face decât de autoritățile competente, în cazurile anume prevăzute de lege și potrivit formelor de ea prescrise.

Altă urmare este că „nimeni nu poate fi sustras în contra voinții (sale dela judecătorii ce-i dă legea (art. 12), și că „nici o pedeapsă nu poate fi înființată nici aplicată decât în puterea unei legi” (art. 14), iar în privința pedepselor, Constituția hotărăște că nu poate înființa pedeapsa cu moarte, afară de cazurile prevăzute în codul penal militar în timp de războiu (art. 16).

Constituția, când vorbește de drepturile politice de care se bucură toți românii, nu cuprinde între

români și pe **femei**, care nu au drepturi politice; și măcar că Constituția nu dă aceste drepturi femeilor, totuși le vor putea căpăta dacă se va vota o lege, pentru aceasta, dar cu condiția că acea lege să fie votată cu două treimi din numărul deputaților și al senatorilor, și prin acea lege să rămâe bine stabilit că femeile sunt pe deplin egale cu bărbații, în ce privește drepturile politice (art. 6).

Orișicine, fără deosebire de credinți religioase, de origină etnică și de limbă, poate dobândi drepturi civile și politice, în România, și le poate exercita (art. 7). Cel care nu-i român din naștere, poate fi naturalizat, cu îndeplinirea unor anumite forme.

Articolul 8 nu admite nici o deosebire de naștere sau de clase sociale. Țăranii și târgoveții, săracii și bogații, sunt egali înaintea legii și datori să contribuie, fără deosebire, la dările și sarcinile publice. Numai românii sunt primiți în funcțiile și demnitățile publice, civile și militare, iar străinii sunt primiți numai în cazuri excepționale și anume statornicite de legi.

Străinii, aflatori pe pământul României, și cari nu sunt cetățeni români, se bucură de protecțiunea pe care legile o dau persoanelor și averilor în genere (art. 9).

Proprietatea. Constituția cea veche, în art. 19 spunea așa: „Proprietatea de orice natură, precum și toate creanțele asupra Statului sunt sacre și neviolabile”, cu alte cuvinte: nu se putea face nici o lege care să știrbească dreptul de proprietate. Constituția asta nouă, deși prin art. 15 hotărăște că: „Nici o lege nu poate înființa pedeapsa confiscării averilor; prin art. 19, care regulează proprietatea, zice: „Proprietatea de orice natură precum și creanțele asupra Statului sunt garantate”. Este foarte mare deo-

se bire între cele două articole, căci după constituția veche proprietatea era **sacra și inviolabilă** pe totdeauna, pe când după constituția cea nouă, proprietatea este **garantată**, până când o lege nouă va veni să o știrbească, după cum s'a făcut legea care a expropriat moșiile, și constituția asta nouă a expropriat subsolul, pădurile, apele, până și aerul, sau — cum zice — spațiul atmosferic.

Art. 17 dă drept să se facă o lege, pe baza căreia, în scop de **lucrări de interes obștesc**, autoritatea publică să se poată folosi de subsolul oricărei proprietăți imobiliare, adică se poate expropria subsolul, cu obligațiunea de a desdăuna pagubele aduse suprafetei, clădirilor și lucrărilor existente.

Când se expropriază subsolul, nu se plătește nici o despăgubire proprietarului, pentru subsol, și exproprieria aceasta se poate face pentru lucrări **de interes obștesc**, sau de **utilitate publică**, și ce însemnează „utilitatea publică”, nu se poate ști, pentru că constituția spune: „o lege specială va determina cazurile de utilitate publică, procedura și modul exproprierii”. Asta însemnează că de câte ori se va simți nevoie de a se expropria subsolul, pentru diferite trebuinți, se va face o lege specială, așa că nu se poate ști de pe acum unde se poate opri o asemenea trebuință. Ca să îngrădească într-o măsură abuzurile ce s'ar putea face cu întinderea nemărginită a trebuințelor pentru care se poate expropria subsolul, constituția prevede că asemenea legi trebuiesc votate cu majoritate de două treimi, dacă nu va fi vorba de expropriere pentru căi de comunicație, salubritate publică, apărarea țării, lucrări de interes militar, cultural și acele **impuse de interesele generale directe ale Statului și administrațiilor publice**. Cine va hotărî unde se mărginesc aceste interese generale, nu se

știe, așa în cât în aceste cuvinte se pot cuprinde până la nesfârșit cauzele pentru care se poate expropria subsolul.

Prin art. 19 se hotărăște că zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului sunt proprietatea Statului. Care anume zăcăminte miniere sunt ale Statului, se lămurește tot prin acest articol, care lasă în proprietatea particularilor numai carierile de piatră, carierile de materiale de construcție, precum sunt năsipăriile și cărbunii cei mai proști care sunt în pământ, adică depozitele de turbă, dar și acestea numai întrucât Statul nu ar avea, asupra lor, vreun drept dobândit în puterea unor legi anterioare.

Sunt mine care au fost concesionate de proprietarii lor, în puterea legilor care ne-au stăpânit până acuma; aceste concesiuni se respectă până la împlinirea termenului pe care au fost făcute, iar exploatările miniere care sunt astăzi în lucrare și făcute de proprietarii lor, se respectează cât timp proprietarii le vor exploata. Dar și acest timp este îngrădit prin art. 19, care dispune să se facă o lege lămuritoare, și lămurirea este anume arătată, că adică durata concesiunelor și exploatărilor nu poate să treacă peste 50 de ani, dela data promulgării Constituției.

Căile de comunicație, spațiul atmosferic (adică văzduhul) și apele navigabile și plutitoare sunt de domeniul public, zice art. 20. Asta înseamnă că nu-s ale nimănui și sunt ale tuturor, căci asta înseamnă: „domeniul public”.

O mină de cărbuni, de pildă, este a Statului, după cum un cal poate să fie al meu; după cum eu pot să-mi vând calul sau să-l închiriez cuiva, tot așa poate face și Statul cu mina lui de cărbuni, dacă va avea o lege care să-i deie

acest drept; o șosea, însă, pe care statul este îndatorat să o întrețină, el nu o poate vinde sau închiria, pentru că oricine are dreptul să se folosească de ea. Asta însemnează „domeniul public”, sau „bun public”.

Care ape sunt de domeniu public?

Aceasta încă nu se știe, și după cum vede făcută Constituția, orice pârâu, oricât de mic, care trece pe pământul cuiva, poate să-i fie luat din stăpânire și declarat de domeniu public. În adevăr constituția vorbește de „ape navigabile și flotabile”; **navigabile** sunt apele pe care umblă vapoarele, și la noi numai Dunărea este peste tot navigabilă, iar râurile pe care mai pot umbla unele vapoare mai mici, precum este Nistrul, se socotesc navigabile numai până unde pot urca vapoarele; **flotabile** sunt râurile plutitoare, precum Bistrița, Siretul, Oltul, etc. S'ar părea că numai aceste sunt ape de domeniu public, dar tot acest art. 25, spune că „sunt bunuri publice apele ce pot produce forță motrice și acele ce pot fi folosite în interes obștesc”. Forță motrice poate produce orice pârâu, dacă-i faci zăgazuri și aduci apă ca să poată purta o roată de moară — adică să producă forță motrice, după cum orice pârăuș poate fi folosit în interes obștesc. Ai, de pildă, niște izvoare care-ți alimentează un râmnic pentru pește, și în apropiere se zidește o școală, care are interes să folosească aceste izvoare pentru trebuințele ei; în asemenea caz, fiind vorba de un „interes obștesc”, acele izvoare devin de domeniu public, și proprietarul lor poate să fie despuiat de ele, adică să fie expropriat, dacă, după pilda ce am presupus, are un râmnic din ele.

Proprietari de imobile rurale pot să fie, în România, numai românii și cei naturalizați români. Dacă un străin ar fi să aibă dreptul de a

dobândi un imobil rural, el va primi numai valoarea acestor imobile, după cum dispune art. 18. Cui va rămânea imobilul, și cine va plăti străinului valoarea acelu imobil, nu se spune în Constituție.

Art. 10 desființează privilegiile de orice natură, scutirile și monopolurile de clasă pentru totdeauna. Asemenea privilegii, monopoluri și scutiri nici n'au fost în vechiul regat, după cum la noi nu sunt nici titluri de nobletă, precum au fost în imperiul Austriei, și vor fi rămas urme în Ardeal, de pildă, titluri pe care le desființează Constituția asta nouă.

Articol nou este 21, care zice: „Toți factorii producției se bucură de o egală ocrotire”. Factorii ai producției sunt, de pildă: agricultura, industria, comerțul, și după cum zice Constituția, nu este îngăduit să se deie mai multă ocrotire, bunăoară cultivatorilor de pământ, de cum s'ar da, să zicem, târgoveților cari sunt comercianți. O lege care ar călca această dispoziție a Constituției, ar fi o lege anticonstituțională, și judecătorii ar fi în drept să nu fie seamă de ea. Pentru a înlătura astfel de urmări, tot acest art. 21 zice: „Statul poate interveni, prin legi, în raporturile dintre acești factori pentru a preveni conflicte economice sau sociale”. Constituția însăși intervine în acest sens, când prin art. 132 expropriează pădurile numai pentru un singur factor al producției, instituind și un privilegiu de clasă, de oarece pădurile se expropriează numai: „în scop de a satisface trebuințele normale de lemne de foc și de construcție ale populației rurale”. Clasa orășenească nu are o asemenea ocrotire egală cu a populației rurale, deși trebuințele normale de lemne de foc și de construcție sunt tot așa de mari și pentru orășeni.

Art. 30. Fiecare are dreptul de a se adresa la autoritățile publice prin petițiuni subscrise de către una sau mai multe persoane, neputând însă petiționa decât în numele subscrișilor.

Numai autoritățile constituite au dreptul de a adresa petițiuni în nume colectiv.

Prin art. 31 se regulează că oricine este vătămat de un funcționar public, prin faptele administrațiunii lui, are dreptul să pornească judecată împotriva acelu funcționar, fără să aibă nevoie de vreo autorizare din partea cuiva. În privința miniștrilor sunt însă regule speciale, precum se va vedea.

O lege va regula cazurile și modul urmăririi unor asemenea funcționari. Până ce se va face această lege, lucrurile nu sunt limpezite în privința aceasta.

Un articol care are să deie de lucru judecătorilor, în diferite procese ce se vor ivi, este art. 23 care zice așa:

Actele stării civile sunt de atribuția legii civile.

Intocmirea acestor acte va trebui să precedă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Actele stării civile sunt trei: **actele de naștere, de căsătorie și de moarte**, și se fac de către **ofițerul stării civile**. Constituția cere ca aceste acte să fie urmate de binecuvântarea bisericească; adică pentru cel ce se naște, după ce se scoate actul dela primărie, trebuie să urmeze botezul, după căsătoria civilă trebuie să urmeze nunta bisericească, și după încheierea actului de moarte, trebuie să se facă înmormântarea cu preot. Acesta ar fi înțelesul cuvintelor că întocmirea actelor de stare civilă trebuie să urmeze binecuvântarea religioasă.

Constituția cea veche spunea astfel: „Intocmirea acestor acte va trebui să precedă în tot-

deuna, **benedictiunea religioasă, care pentru căsătorii va fi obligatoare, afară de cazurile ce se vor prevedea prin anume lege.** Această „anume lege” nu s'a mai făcut din 1866 și până în 1923, și toate judecățile au hotărât că este valabilă căsătoria civilă fără cea religioasă, căci numai așa putea să se facă o căsătorie între doi soți de religie diferită; numai prin căsătoria civilă se puteau uni un catolic cu o ortodoxă, o ovreică cu un creștin, etc., lucru care nu poate să fie oprit. Cu toate acestea, după Constituția cea nouă, astfel de căsătorii nu se mai pot face, deși art. 22 spune că „libertatea conștiinței este absolută” și că: „Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune”.

Despre puterile Statului.

Art. 33. — Toate puterile Statului emană dela națiune, care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune și după principiile și regulile așezate în Constituția de față.

Art. 34. — Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și Reprezentațiunea națională.

Reprezentațiunea națională se împarte în două Adunări:

Senatul și Adunarea deputaților.

Orice lege cere învoirea a câtor trele ramuri ale puterii legiuitoare.

Nici o lege nu poate fi supusă sancțiunii regale de cât după ce se va fi discutat și votat liber de majoritatea ambelor Adunări.

— Aceste două articole vor să spuie că cele trei puteri ale Statului, care sunt: **puterea legiuitoare, puterea executivă și puterea judecătorească,** izvorăsc din voința națiunii, și se exercită prin delegațiune, adică nu de cătră milioanele de lo-

cultori cari alcătuiesc națiunea română, toți la un loc, ci de către anumite persoane, cărora milioanele acestea li dau delegațiune să lucreze în numele lor.

Puterea legislativă se exercită de către Rege împreună cu Reprezentațiunea națională, adică de Senat și de Adunarea deputaților. Nici o lege nu poate să aibă ființă dacă nu-i votată liber de către aceste două adunări și dacă nu-i sancționată, adică aprobată de Rege.

Regele, ori Senatul, ori Adunarea deputaților pot să propue o lege, care poate să fie votată ori de Senat ori de Adunarea deputaților mai întâi, dar bugetul Statului și legea privitoare la contingentul armatei se votează mai întâi de Adunarea deputaților.

Legile se aplică de judecători, cari au dreptul și datoria de a le **interpretă** adică de a hotărî ce înțeles trebuie dat legilor; art. 36 din Constituție hotărăște că: „Interpretarea legilor cu drept de **autoritate** se face numai de puterea legiuitoare”. Judecătorii pot să nu fie toți de aceeași părere, când interpretează o lege și când s’ar întâmpla prea mari deosebiri între vederile judecătorilor, atunci puterea legiuitoare are căderea să arăte cum a înțeles ea acea lege, și în asemenea caz judecătorii sunt datori să se supuiе acelei interpretări care are **autoritate**.

În articolul 39 se vorbește despre **puterea executivă**: „Puterea executivă este încredințată Regelui, care o exercită în modul regulat prin Constituție”.

Nici o hotărâre judecătorească nu se poate executa decât când i s’a pus, de către autoritățile în drept, **formula executorie**, dată în numele Regelui, adică se dă puterea de executare în numele Regelui, care este Capul puterii executive. De aceea art. 40 spune: „Puterea jude-

cătrească se execută de organele ei. Hotărârile lor se pronunță în virtutea legii și se execută în numele Regelui”.

Organele judecătorești sunt autoritățile determinate prin legi ca să împartă dreptatea. Astăzi aceste autorități, sau instanțe sunt: judecătoriile de ocol, tribunalele, curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție, din București.

Art. 41. — Interesele exclusiv județene sau comunale se regulează de către consiliile județene sau comunale după principiile așezate prin Constituție și prin legi speciale.

Reprezentarea națională.

Art. 42 până la 63 vorbesc despre reprezentarea națională.

Prin aceste articole se hotărăsc următoarele.

Membrii Adunărilor reprezintă națiunea, și fiecare dintre Adunări își verifică titlurile și judecă contestațiile ce se ridică înaintea lor, cu prilejul alegerilor. Nici o alegere nu poate să fie invalidată, decât cu două treimi din numărul membrilor prezenți. Nimeni nu poate fi și senator și deputat, în acelaș timp. Deputații și senatorii cari primesc o slujbă salariată, pierd de drept mandatul lor de reprezentanți ai națiunii, afară de miniștrii și secretarii de Stat.

Ședințele Adunărilor sunt publice, dar prin regulamente se pot fixa cazuri când, pentru anumite interese, ședințele pot să fie secrete.

Fiecare Adunare are dreptul să facă anchete, adică să cerceteze unele fapte săvârșite pe cuprinsul țării, chiar dacă ar fi vorba să se constate greșelile unor miniștrii, iar membrii Adunărilor au dreptul să adreseze miniștrilor interpelări, asupra diferitelor fapte și chestiuni care interesează ordinea publică și mersul treburilor Sta-

tului. Miniștrii sunt obligați să răspundă la interpelări în termenul prevăzut de regulament.

Orice locuitor al țării are dreptul să se plângă Adunărilor de nedreptățile ce i s'ar face; petiția se înaintează biuroului sau unuia din membrii Adunării, care să o înmâneze președintelui.

Adunarea trimete petiția ministerului respectiv, care este dator să deie lămuriri asupra cuprinsului ei, ori decâte ori Adunarea ar cere aceasta.

În timpul cât un membru al Adunărilor este în exercițiul funcțiunii sale, el nu poate să fie urmărit sau prigonit pentru opiniunile, /adică pentru părerile care le-ar avea el despre lucrurile Statului sau despre mersul treburilor, și nu poate să fie chemat la răspundere pentru modul cum a votat în diferite rânduri.

În timpul cât ține sesiunea, nici un membru al unei Adunări nu poate să fie nici urmărit, nici arestat, decât cu învoirea Adunării din care face parte, afară de cazul de flagrant delict.

Adunarea deputaților.

Art. 64. — Adunarea deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii români majori, prin vot universal, egal, direct, obligator și secret, pe baza reprezentării minorității.

Art. 65. — Alegerea deputaților se va face pe circumscripții electorale. Circumscripția electorală nu poate fi mai mare decât un județ.

Legea electorală stabilește numărul deputaților de ales în fiecare circumscripție proporțional cu populația.

Art. 66. — Spre a fi eligibil la Adunarea deputaților se cere:

- a) A fi cetățean român;
- b) A avea exercițiul drepturilor civile și politice.

c) A avea vârsta de douăzeci și cinci ani împliniți;

d) A avea domiciliul în România.

Legea electorală va determina incapacitățile. Toate chestiunile acestea au fost lămurite pe deplin în cărticica „Votul obștesc”, tipărită tot de societatea „Cartea Românească”.

Despre Senat se vorbește mai mult în Constituție pentru că s'au introdus dispozițiuni nouă, și pentru că mai de mult se discută dacă nu ar fi mai bine să se desființeze Senatul, rămânând să facă legile numai Adunarea deputaților.

Art. 67 până la 75, vorbesc despre Senat.

Sunt două feluri de senatori: unii aleși iar alții senatori de drept.

Toți cetățenii români dela vârsta de 40 de ani în sus împliniți, aleg, pe circumscripții electorale, care nu pot fi mai mari decât județul, prin vot obligator, egal, direct și secret, un număr de senatori, stabilit prin legea electorală.

Membrii aleși în consiliile județene aleg prin vot obligator, egal, direct și secret, câte un senator de fiecare județ.

Membrii camerilor de comerț, de industrie, de muncă și de agricultură, întruniți în colegii separate, aleg din sânul lor câte un senator de fiecare categorie și pentru fiecare circumscripție electorală, care se fixează de legea electorală, numărul lor neputând să fie mai mare de șase, în toată țara.

Fiecare Universitate alege, din sânul său, prin votul profesorilor săi, câte un senator.

În Constituția cea veche nu se recunoșteau senatori de drept decât Moștenitorul Tronului la vârsta de 18 ani; el însă nu avea vot delibe-

rativ decât la vârsta de 25 de ani; mai erau senatori de drept Mitropoliții și episcopii eparhioți. Constituția asta nouă face altfel.

Consiliul legislativ.

Pentru ca legile care se propun, să fie alcătuite de oameni cari se pricep în ale legilor, și să nu se mai pierdă vremea cu discuțiuni zadarnice, provocate cele mai de multe ori din pricină că legile, până acuma, se propuneau de persoane nepregătite, Constituția prevede să se înființeze un **Consiliu legislativ**, care să alcătuiască proiectele de legi și regulamente, și numai acelea să fie supuse discuțiunii Adunărilor. Bugetul țării, însă, este scutit de această formalitate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre Rege.

Regele este capul Statului, dar și puterile pe care le are, dela Națiune, sunt statornicite prin Constituție.

Art. 77 până la 91, regulează aceste drepturi.

Regele este major la vârsta de optseprezece ani împliniți, pe când toți ceilalți oameni sunt socotiți majori la 21 de ani împliniți. La suirea pe tron, Regele depune mai întâiu un jurământ în mijlocul Adunărilor întrunite. Formula jurământului este aceasta: „Jur a păzi Constituția și legile poporului român, a menține drepturile lui naționale și integritatea teritoriului”.

Dacă s'ar întâmpla ca Regele să nu poată domni, din pricina bătrâneței, sau din altă pricină, și fiind încă în viață, vrea să puie pe Tron pe fiul său nevrâstnic, sau vrea să reguleze treburile domniei după moartea lui, când moștenitorul Tronului ar fi încă minor, poate

să numească o **Regență**, compusă din trei persoane, care să exercite puterile regale în timpul minorității succesorului Tronului. În art. 83 se arată regulele de urmat în această privință, și în art. 84 se arată ce se întâmplă când Regele nu poate să domnească.

În timpul Regenții nu se poate aduce nici o modificare Constituției.

Regele nu poate să fie și șeful unui alt Stat fără învoirea Adunărilor.

Persoana Regelui este inviolabilă, și numai miniștrii răspund de actele de guvernământ care se execută în numele Regelui. De aceea nici un act al Regelui nu poate avea tărie, dacă nu este contrasemnat de un ministru, care prin aceasta devine răspunzător de acel act.

Art. 90. — La 15 octombrie a fiecărui an, Adunarea deputaților și Senatul se întrunesc fără convocare, dacă Regele nu le a convocat mai înainte.

Durata fiecărei sesiuni este de cinci luni.

Regele deschide sesiunea prin un Mesaj, la care Adunările fac răspunsurile lor.

Regele prorunță închiderea sesiunii.

El are dreptul de a convoca în sesiune extraordinară Adunările.

El are dreptul de a dizolva ambele Adunări deodată sau numai una din ele.

Actul de dizolvare trebuie să conțină convocarea alegătorilor până în două luni de zile și a Adunărilor până în trei luni.

Regele poate amâna Adunările; oricum, amânarea nu poate depăși termenul de o lună, nici a fi reînnoită în aceeași sesiune fără consimțământul Adunărilor.

Art. 91 încheie astfel: „Regele nu are alte puteri decât acele date lui prin Constituție”.

Despre miniștrii.

Puterea executivă este în mâinile Regelui, dar această putere se exercitează, în numele Lui, de către miniștri. Art. 92 din Constituție arată în ce mod se exercitează această putere, drepturi care se regulează până la art. 100.

Regele are dreptul să însărcineze cu formarea guvernului, pe o persoană în care are El încrederea. Această persoană, care se numește **Președinte al Consiliului de miniștri**, recomandă Regelui pe miniștri cu care vrea să lucreze, și astfel se formează un guvern. Ca să fie cineva ministru, nu se cere să aibă anumite studii și cunoștințe deosebite; este destul să fie român, major, și să se bucure de drepturile civile și politice.

Fiecare ministru este în fruntea unui „departament ministerial”, dar departamentele ministeriale și subsecretariatele de Stat nu se pot înființa și desființa decât prin lege.

Un membru al familiei regale nu poate să fie ministru.

Nu-i nevoie ca un ministru să fie deputat sau senator; dar dacă nu este membrul al Adunărilor, nu are dreptul de vot.

La desbaterile Adunărilor trebuie să fie față cel puțin un ministru, pentru ca lucrările să aibă putere de lege. Adunările pot cere ca miniștrii să fie față la desbateri.

Miniștrii sunt răspunzători de faptele lor publice, și chiar dacă ar avea un ordin scris din partea Regelui, nu pot să fie apărați de această răspundere.

Pentru faptele care dăunează guvernământul, miniștrii pot să fie judecați de către Inalta Curte de Casație și Justiție, în secțiuni unite, și pot să fie trimiși în judecată de fiecare din ambele Adunări, cum și de către Rege. Pentru

faptele criminale și delictele ce ar săvârși un ministru, precum și pentru despăgubirile civile ce ar pretinde cineva dela un ministru care i-ar fi adus daune prin actele lui, ministrul este judecat de instanțele judecătorești care judecă pe toată lumea cealaltă.

Pentru ca una din Adunări să poată trimite pe un ministru în judecată, trebuie ca această hotărâre să fie luată cu majoritate de două treimi a membrilor de față la vot.

Instrucțiunea se face de o comisiune a Inaltei Curți de Casație, compusă din cinci membri trași la sorti în secțiuni unite. Această comisiune are și puterea de a califica faptele și de a decide sau nu urmărirea.

Acuzarea înaintea Inaltei Curți de Casație și Justiție se susține de ministerul public.

Cazurile în care miniștrii pot să fie făcuți răspunzători, și pedepsele care li se pot aplica, sunt anume arătate în legea responsabilității ministeriale.

Art. 99 regulează o chestiune de mare însemnătate. El este destul de limpede redactat și nu are nevoie de multe lămuriri:

Art. 99. — Orice parte vătămată de un decret sau o dispozițiune semnată sau contrasemnată de un ministru care violează un text expres al Constituției sau al unei legi, poate cere Statului în conformitate cu dreptul comun, despăgubiri bănești pentru prejudiciul cauzat.

Fie în cursul judecății, fie după pronunțarea hotărârei, ministrul poate fi chemat, după cererea Statului, în urma votului unuia din corpurile legiuitoare, înaintea instanțelor ordinare, la răspunderea civilă pentru dauna pretinsă sau suferită de Stat.

Actul ilegal al ministrului nu descarcă de răspundere solidară pe funcționarul care a con-

traseminat, decât în cazul când acesta a atras atenția ministrului, în scris.

Art. 100 dă voie să se înființeze subsecretariatele de Stat, prin care se ușurează administrația țării. Subsecretarii de Stat iau parte la desbaterile corpurilor legiuitoare sub responsabilitatea miniștrilor.

Despre puterea judecătorească.

Legi anumite hotărăsc care sunt **jurisdicțiunile**, autoritățile judecătorești, cu dreptul de a judeca, și nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât în puterea unei legi.

Art. 101 zice: „Comisiuni și tribunale extraordinare nu se pot crea sub nici un fel de numire și sub nici un fel de cuvânt în vederea unor anume procese, fie civil, fie penal, sau în vederea unor anume persoane”.

Cea mai înaltă jurisdicțiune, aceea care arată cum trebuie să fie înțelese legile, este Inalta Curte de Casație și Justiție din București, și pentru întregul Stat român este o singură Curte.

Art. 103. — Numai Curtea de Casație, în secțiuni unite, are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea care sunt contrarii Constituției. Judecata asupra inconstituționalității legilor se mărginește numai la cazuri judecate.

Curtea de Casație se va rosti ca și în trecut asupra conflictelor de atribuțiuni.

Dreptul de recurs în casație este de ordin constituțional.

Constituția hotărăște că judecătorii sunt inamovibili, în condițiunile speciale pe care le va fixa legea.

Pricinile criminale se judecă de Curtea cu jurați, precum și delictele politice și acele de presă, afară de cazurile statornicite prin Constituție chiar, precum 'am văzut mai înainte.

Acțiunile, adică procesele pentru daune care izvorăsc dintr'o pricină care se judecă de curtea cu jurați pentru fapte și delictes de presă, nu se pot intenta decât înaintea aceleiaș jurisdicțiuni de competența căreia este delictul.

Pentru militari se organizează justiția militară, prin anumită lege.

Art. 107 vorbește despre ceea ce se numește **contenciosul administrativ**.

„Cel vătămat în drepturile sale, fie printr'un act administrativ de autoritate, fie printr'un act de gestiune făcut cu călcarea legilor și a regulamentelor, fie prin rea voință a autorităților administrative de a rezolvă cererea privitoare la un drept, poate face cerere la instanțele judecătorești pentru recunoașterea dreptului său.

„Organele puterii judiciare judecă dacă actul este ilegal, îl poate anula sau pot pronunță daune civile până la data restabilirei dreptului vătămat, având și căderea de a judecă și cererea de despăgubire, fie contra autorității administrative chemate în judecată, fie contra funcționarului vinovaț”.

Pentru asemenea cazuri, cei vătămați se adresează autorităților judecătorești, care au căderea de contencios administrativ, conform unei legi speciale.

Constituția declară însă că puterea judecătorească nu are căderea de a judecă actele de guvernământ, precum și actele de comandament cu caracter militar.

Ce este un act de guvernământ, și unde se limitează un asemenea act, sunt chestiuni tare

gingașe, care vor da de lucru judecătorilor, când ar veni vremea să se hotărască asupra lor.

Despre instituțiunile județene și comunale.

Art. 108 regulează chestiunea aceasta:

„Instituțiunile județene și comunale sunt regulate de legi.

Aceste legi vor avea de bază descentralizarea administrativă.

Membrii consiliilor județene și consiliilor comunale sunt aleși de către cetățenii români prin votul universal, egal, direct, secret, obligator și cu reprezentarea minorității, după formele prevăzute de lege. La aceștia se vor putea adăuga prin lege și membrii de drept și membrii cooptați. Intre membri cooptați pot fi și femei majore.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre finanțe.

Articolele privitoare la finanțele Statului sunt acestea:

Art. 109. — Nici un impozit de orice natură nu se poate stabili și percepe decât pe baza unei lege.

Dacă s'ar pune o taxă sau un impozit prin ordinul unui ministru, ar fi o percepere ilegală.

Art. 110. — Prin lege se pot crea impozite numai în folosul Statului, județelor, comunelor și instituțiunilor publice care îndeplinesc servicii de Stat.

Art. 111. — Orice sarcină sau impozit județean sau comunal nu se poate așeza decât cu învoirea consiliilor județene sau comunale în limitele stabilite de lege.

Art. 112. — Nu se poate statornici privilegii în materii de impozite.

Nici o excepțiune sau micșorare de impozit nu se poate statornici decât prin lege.

Monopoluri nu se pot constitui decât numai prin lege și exclusiv în folosul Statului, județelor sau comunelor.

Art. 113. — Nici un fond pentru pensuni sau gratificațiuni în sarcina tezaurului public nu se poate acordă decât în virtutea unei legi.

Art. 114. — În fiecare an Adunarea deputațiilor încheie socotelile și votează bugetul.

Toate veniturile sau cheltuelile Statului trebuiesc trecute în buget și în socoteli.

Dacă bugetul nu se votează în timp util, puterea executivă va îndestulă serviciile publice după bugetul anului precedent, fără a putea merge cu acel buget mai mult de un an peste anul pentru care a fost votat.

Art. 115. — Controlul preventiv și cel de gestiune a tuturor veniturilor și cheltuelilor Statului se va exercită de Curtea de conturi, care supune, în fiecare an, Adunării deputațiilor raportul general rezumând conturile de gestiune ale bugetului trecut, semnalând totdeodată neregulile săvârșite de miniștri în aplicarea bugetului.

Regularea definitivă a socotelilor trebuie să fie prezentată Adunării deputațiilor cel mai târziu în termen de doi ani dela încheierea fiecărui exercițiu.

Art. 116. — Pentru toată România este o singură Curte de conturi.

Art. 117. — Toate fondurile provenite din case speciale și de care guvernul dispune sub diferite titluri, trebuie să fie cuprinse în bugetul general al veniturilor Statului.

Art. 118. — Legile financiare se publică în Monitorul Oficial ca și celelalte legi și regulamente de administrație publică.

Despre puterea armată

Prin art. 119 până la 123 se dispune că tot românul trebuie să facă serviciul militar, conform unor legi speciale; că armata se compune din armată activă, cu cadrele ei permanente, din rezerva ei și miliții; că gradele, decorațiile și pensiunile se pot ridica dela militari numai în virtutea unor sentinți judecătorești și în ca-surile determinate de legi.

Corpurile legiuitoare votează în fiecare an contingentul armatei. Un consiliu superior al apărării țării va îngriji, în mod permanent, de măsurile necesare pentru organizarea apărării naționale.

În fine, art. 123, spune că nici o trupă armată străină nu poate fi admisă în serviciul Statului, nici nu poate intra sau trece pe teritoriul României, decât în puterea unei anume legi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dispozițiuni generale

Culorile drapelului României sunt: albastru, galben și roșu, așezate vertical, adică de alungul bățului. (Art. 124).

Reședința guvernului este în Capitala țării, care capitală este în București. (Art. 125).

Nici un jurământ nu se poate impune cuiva decât în puterea unei legi, care hotărăște și formula lui. (Art. 127).

Art. 128 zice că Constituția nu poate fi suspendată nici în total, nici în parte, și că în caz de pericol de Stat se poate prin lege institui starea de asediu generală sau parțială.

Despre revizuirea Constituției.

Art. 129 și 130 arată cum se poate revizui Constituția în total sau în parte.

Aceste chestiuni privesc numai pe Rege și Adunările legiuitoare, și nu au nevoie de lămuriri.

Dispozițiuni tranzitorii și suplimentare

Pentru a se arăta până unde poate să meargă exproprierea averilor particulare, Constituția nouă declară că sunt și rămân cu caracter constituțional dispozițiunile din legile agrare privitoare la pământurile cultivabile, pădurile și bălțile expropriabile în total sau în parte, la starea lor juridică, la subsol, la prețuire, la modul de plată, etc., așa precum sunt formulate în anumite articole din legile agrare, și care articole, în întregul lor, fac parte integrantă din Constituție și nu se pot modifica decât cu formele prevăzute pentru revizuirea Constituției.

Aceste dispozițiuni, din legile agrare, care fac parte integrantă din Constituție, pentru vechiul Regat (Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea) sunt următoarele:

a) Pământul cultivabil din raza comunelor urbane este considerat ca proprietate rurală din punctul de vedere al legii de expropriere;

b) Pământul expropriat este definitiv expropriat, iar Statul este considerat proprietar al pământului expropriat dela 15 decembre 1918;

c) Toate înstrăinările efectuate dela 15 August 1916 sunt fără efect în tot ce privește aplicarea legii de expropriere, afară de vânzările făcute cel mai târziu până la 1 Februarie 1921 către obștii, bănci populare sau săteni cultivatori de pământ, individual până la 10 hectare fiecare, precum și vânzările de pământ pentru construcții sau înființare de stabilimente industriale;

d) Exproprierea privește numai moșiile dela 100 hectare pământ cultivabil în sus, oricare ar fi proprietarii lor și oricare ar fi capacitatea lor juridică sau caracterul imobilului expropriat, cu excepțiile din acea lege;

e) Dispoziția din art. 6 al legii agrare, în ceea ce privește moșiile aparținând unui aceluiaș proprietar, care se socotesc ca fiind o singură proprietate, în ceea ce privește exproprierea.

f) Art. 7 din acea lege, care regulează exproprierea în întregime;

g) Art. 8, care regulează exproprierea parțială;

h) Art. 9, care regulează moșiile stăpânite în indiviziune;

i) Art. 10, cu privire la proprietarii cari au avut la 15 august 1916 sau mai au mai multe moșii, și posedă mai mult de 500 hectare;

j) Art. 13, care lămurește ce însemnează pământ cultivabil, în înțelesul legii agrare;

k) Art. 14, care vorbește despre bălți, albiile râurilor, etc.

l) Art. 16, în care se vorbește despre moșiile arendate;

m) Un proprietar expropriat poate să ofere partea ce-i revine dintr'o moșie, rezervându-și o suprafață egală în partea ce cade sub expropriere a unei moșii din aceiaș comună;

n) Se poate expropria din pădurile aparținând proprietarilor particulari, persoanele morale publice și private și Statului, suprafața necesară până la maximum de 200 hectare pentru a schimba vatra satelor așezate în locuri mlăștinoase, inundabile și insalubre, sau pe terenuri fugitive.

o) Dispozițiunea din art. 23, privitoare la înființarea de pășuni comunale;

p) Dreptul ce-l are Statul de a fi preferit la preț egal la cumpărarea conacelor moșiilor ex-

propriate precum și al moșiilor în corpuri întregi dela 50 hectare în sus;

r) Dispozițiile art. 36, în privința prețului exproprierei;

s) Dispozițiile art. 69, cu privire la plata prețului convenit proprietarului expropriat.

Din legea pentru reforma agrară în Basarabia, dela 13 martie 1920, rămân cu caracter constituțional următoarele articole: doi, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, șasesprezece, patruzeci și cinci, patruzeci și șase, patruzeci și șapte, patruzeci și opt, patruzeci și nouă, cincizeci și cincizeci și trei.

Din legea pentru reforma agrară din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, dela 30 iulie 1921, rămân cu caracter constituțional: articole trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece, șasesprezece, optsprezece, douăzeci și doi, douăzeci și patru, treizeci și doi, cincizeci și optzeci și cinci.

Din legea pentru reforma agrară din Bucovina, din 30 iulie 1921, rămân cu caracter constituțional articolele: doi, trei, patru, cinci, punctul a alin. I, art. șase, șapte, nouă, zece, doisprezece, treisprezece, douăzeci, douăzeci și nouă, treizeci și una și cincizeci și cinci.

Art. 123 este cu totul nou, și în el se regulează chestia exproprierei pădurilor.

Pentru a satisface trebuințele normale de lemne de foc și de construcție ale populației rurale din vechiul Regat, din Basarabia și din Bucovina, Statul este dator ca din pădurile sale de câmpie, de deal sau de munte să destineze suprafețele necesare în acest scop.

În vechiul Regat și în Bucovina, acolo unde Statul nu ar avea păduri, într'o rază de douăzeci de kilometri de centrul comunei, pentru a satisface trebuințele populațiunii rurale, va putea expropria din pădurile persoanelor juridice fie publice, fie private, care s'ar afla în această rază, și dacă nici de aceste păduri nu sunt, va putea expropria din pădurile tuturor proprietarilor particulari, aflate în această rază, însă numai în limita acestor trebuințe. Din fiecare proprietate nu se va putea expropria o suprafață de una sută hectare, care vor rămânea ale proprietarilor, sau, cum zice Constituția, sunt intangibile.

Nu sunt expropriabile, oricine ar fi proprietarul, pădurile replantate, sau care sunt în curs de replantare.

Contractele de vânzare spre exploatare a pădurilor expropriabile care vor fi în vigoare în momentul exproprierii, se vor respecta.

Pădurile astfel expropriate rămân în proprietatea Statului și se vor administra și exploata de Stat spre a satisface potrivit legilor nevoile de mai sus.

Și în această privință, Constituția zice, precum zicea și vechea Constituție, că exproprierii acestor păduri se va face cu dreptă și prealabilă despăgubire fixată de justiție. Nu se spune însă dacă justiția va fi ținută, ca în legea agrară, să fixeze despăgubirile la prețurile fixate prin lege chiar. Se spune însă că modul de expropriere va fi regulat prin lege specială.

Art. 133 ratifică decretul-legi care au împă-mântenit evreii din provinciile anexate și pe acei din vechiul Regat, și regulează cum se pot încetățeni evreii cari nu vor fi apucat a-și regula încetățenirea conform decretului-legi No. 2085

din 22 maiu 1919, și le dă un termen de trei luni dela promulgarea Constituției.

În Constituție se vorbește despre Consiliul legislativ care are căderea de a prezenta Corpurilor legiuitoare proiectele de legi, și fiindcă acest Consiliu legislativ nu este încă înființat, art. 134 prevede că până la facerea legii acestui Consiliu, proiectele de legi se vor prezenta după obiceiul de azi. De asemenea art. 135 ține în vigoare actuala organizare a contenciosului administrativ, până î se va face legea specială de organizare a lui.

O lege specială va fixa lista civilă a Regelui.

Constituția hotărăște că se vor reizuî toate codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului român, spre a se pune în armonie cu Constituția cea nouă, și pentru a asigura unitatea legislativă, dar până atunci acestea rămân în vigoare.

Din ziua promulgării Constituției sunt desființate toate dispozițiunile din legi, decrete, regulamente și orice alte acte contrarii celor înscrise în prezenta Constituție.

Art. 138, care este cel din urmă, hotărăște că Adunările care au votat Constituția, și care trebuiau să fie Adunări naționale, pot funcționa până la împlinirea termenului pe care au fost alese, și până atunci sunt obligate să facă, pe baza principiilor din Constituție, legea electorală.

Până la facerea legii electorale, rămân în vigoare decretele-legi în baza cărora se fac astăzi alegerile.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari”.

- No. 1. **Ingrijirea pasărilor** de *C. S. Motiș*, Dacă n'ar avea cărți cără pagubă se aduc gospodinelor prin moartea pasărilor de curte, această cărțuție n'ar lipsi din nici o casă de gospodar.
- ” 2. **Despre toyărășii** de *Prof. C. Dron*, ca leac împotriva speculei și a scumpetei.
- ” 3. **Despre scarlatină** de *Dr. I. Gheorghiu*, alte boli care omoară pe copii, se dau sfaturi foarte bune în această cărțuție.
- ” 4. **Livada de sămănuri** de *C. Gheorghiu*, cum poate să-și facă fiecare gospodar.
- ” 5. **În jurul casei** de *M. Lupșeu*, sunt arădături, cum să-ți le orânduiești te învață cărțuția aceasta.
- ” 6. **Casa de I. Simionescu**, bucuria și mulțumirea lui Cum s'o faci și cum s'o ții, te învață cărțuția.
- ” 7. **Morcovul și alte legume** de *P. Roșu*, sau cum să le cultivi ca să culegi mult pe pământ puțin.
- ” 8. **Sifilisul** de *Dr. E. Gheorghiu*, este o boală care roade sănătatea celor în vârstă ca și a copiilor. Cum să te ferești de ea și cum să te lecuiești îți spune cartea.
- ” 9. **Temelul îmbunătățirii vitelor** de *Th. Chițoi*, stă în cunoașterea și îngrijirea lor.
- ” 10. **Votul obștesc** de *A. Gorovei*, e acum dreptul tuturor. Cum să-l îndeplinești te învață această cărțuție.
- ” 11. **Creșterea porcelor** de *A. Oescu*, e și ușoară, dar și grea. Boli sunt multe. Cărțuția îți arată leacurile și îngrijirile de dat.
- ” 12. **Viermil de mătasă** de *T. A. Bădăraș*, sunt o bogăție de care nu ținem seama. Cum să-i creștem și să-i îngrijim se spune în această cărțuție.
- ” 13. **Oflica sau tuberculoza** de *Dr. E. Gheorghiu*, este boala cea mai grozavă care ne amenință pe toți.
- ” 14. **Pelagra** de *Prof. V. Babeș*, de asemenea bântuie la țară. Trebuie să o cunoaștem.
- ” 15. **Alegerea semințelor** de *C. Lacrățianu*, este operația cea mai nelipsită pentru a capăta rod bun.
- ” 16. **Creșterea pasărilor** de *Prof. C. Motiș*, interesează pe orice gospodină.
- ” 17. **Rătăcirile bolșeriste** de *Maior I. Mihai*, trebuie stărpită dintre noi.
- ” 18. **O stupină dintr'un roiu** de *N. Nicolaescu*, cine n'ar dori-o? Cum se poate ajunge, stă scris în cărțuție.
- ” 19. **Cum se întemeiază o vie** de *D. M. Cădere*, nu mai merge cu obiceiul vechiu; cum trebuie să se facă trebuie de știut.
- ” 20. **Răsadnita și Plantele din răsad** de *V. Saloveanu*, ne arată cum se reușește să se cultive legume primăvăratice în baigiar și sub giumeri.
- ” 21. **Lehuzia** de *dr. E. Gheorghiu* ne arată cum trebuie să fie îngrijită femeia înainte de naștere și la naștere.
- ” 22. **Meșteșugul vopsitului cu burcenii** de *Art. Gorovei*
- ” 23. **Cum orbim** de *I. Glovan*
- ” 24. **Păstrarea cărnelor** de *Pore de G. Gheorghiu*.
- ” 25. **Culul** de *Prof. E. Udrișchi*.
- ” 26. **Dătorul în casă** de *Dr. O. Apostol*.

- No. 27. Cum trebuie să ne hrănim de *E. Severin*
 „ 28. Lămurirea legii dărilor de *Iuliu Pascu*
 „ 29. Beția de *Dr. Emil Gheorghiu*.
 „ 30. Lămurirea Constitutiei de *Artur Gorove*.
 „ 31. Lucruri nefolosite în gospodărie de *I. Simionescu*

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de *G. Năstase*, este țara din spre răsăritul nostru.
 „ 2. Cehoslovacia de *I. Simionescu*, este țara tot vecină nouă, care a dovedit încheierea ei prin muncă și hărnicie.
 „ 3. Munții apusei de *M. David*, ne sunt scumpi. În ținutul lor trăiesc Moșii vestiți.
 „ 4. Finlanda de *I. Simionescu*, este o țară minunată, căci oamenii au făcut minuni de muncă.
 „ 5. Bucovina de *I. Simionescu*, «veselă grădină», este descrisă cu tot ce are.
 „ 6. Basarabia de *G. Năstase*, care a stat atâta vreme sub Ruși, ne era puțin cunoscută deși dragă. E datoria fiecăruia să cetască această cărțuție.
 „ 7. Dobrogea de *C. Brătescu*, Bulgarii zic că e a lor; cât neadevăr ține această spusă, se poate vedea din cărțuția pomenită.
 „ 8. În spre polul sud de *I. Simionescu*, Muncă și jertfă omenească ce s'au cheltuit pentru a cunoaște această parte de pământ se vede aici.
 „ 9. Olanda de *Ap. D. Culea*, e țara muncii și a minunilor pe care, ea le aduce.
 „ 10. Viuța în adâncii mărilor de *C. Motăș*, era până acum o taină; acum să știe că e tot așa de variată ca și pe pământ.
 „ 11-12. A. Saguna de *I. Lupășcu*.
 „ 13. Către Everest de *I. Simionescu*.
 „ 14. Românii de pe e Nistru de *V. Harea*.
 „ 15. Ardealul de *I. Simionescu*.

Seria D. „Știință aplicată“.

- No. 1. Fabricarea săpunului de *A. Schorr*, este ușoară. Fiecare gospodină poate să o savârșească. Cum? Cărțuția îi arată.
 „ 2. Motorul Diesel de *Ing. Căsseli*, este astăzi întrebuințat pretutindeni.
 „ 3. Industria parfumului de *E. Severin*.
 „ 4-5. Aerul lichid de *Ilie Matei*.
 „ 6. Industria azotului de *L. Calon*.

Toate aceste cărțuții se pot strânge și în volumeșe, fiind paginate în acest scop. Se pot face și abonamente.

În fiecare săptămână va apare câte un număr ce cuprinde 32 pagini și se vinde cu 3 lei.

Se pot face abonamente pentru 20 numere, trimițând 50 lei prin mandat poștal la Societatea „CARTEA ROMĂNEASCĂ” — București, Bulevardul Acaemiei, 3.

De vânzare la toate librăriile și depozitari de gazete din țară.